

Handläggare
Christina Österling
Telefon: 08-508 36 214

Till
Äldrenämnden
den 23 april 2019

Motion om ett nytt användarvänligt ersättningssystem i hemtjänsten som bygger på tillit och utgår från äldres behov

Svar på remiss KS 2019-46 från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Margareta Östrand
Tf. Förvaltningschef

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Clara Lindblom, Torun Boucher och Robert Mjörnberg (samtliga V) föreslår i en motion att kommunfullmäktige ska besluta om att utreda ersättningssystemet i hemtjänsten. Syftet är att införa ett nytt användarvänligt system som bygger på tillit och utgår från kunskapen om att de äldres behov kan variera från dag till dag. Bakgrunden till förslaget är att jakten på minuter fortsätter trots införandet av ramtid. Äldreförvaltningens uppfattning är att staden har ett tydligt och transparent ersättningssystem som också ger ett bra underlag för uppföljning. Ramtiden möjliggör också för utförarna att tillsammans med kunderna planera när och hur de beviljade insatserna ska utföras - hänsyn kan här tas till enskildes behov och önskemål från dag till dag.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat en motion av Clara Lindblom, Torun Boucher och Robert Mjörnberg (samtliga V) om ett nytt användarvänligt ersättningssystem i hemtjänsten som bygger på tillit och utgår från äldres behov till äldrenämnden för yttrande.

Ärendet

Clara Lindblom, Torun Boucher och Robert Mjörnberg (samtliga V) föreslår i motionen att kommunfullmäktige ska besluta om att utreda ersättningssystemet i hemtjänsten. Syftet är att införa ett nytt användarvänligt ersättningssystem som bygger på tillit och utgår från kunskapen om att de äldres behov kan variera från dag till dag. Detta mot bakgrund att trots införande av ramtid fortsätter jakten på minuter. Motionärerna skriver att om staden ska kunna lämna den minutstyrda hemtjänsten måste den minutstyrda ersättningen tas bort. Vidare skriver motionärerna att det är viktigt att lära av andra kommuner. Som exempel nämns Lunds kommun vars ersättningssystem bygger på IBIC (Individens behov i centrum).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 16 april 2019. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 16 april 2019.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) gör årligen en inventering över ersättningssystem i hemtjänsten. Av inventeringen från år 2018 framgår att 46 procent ersätter för utförd tid, 46 procent ersätter för beviljad tid och 8 procent ersätter utifrån annan modell. Annan modell kan exempelvis vara nivåersättning.

Staden har gått från nivåersättning till ersättning för utförd tid. Från det att valfrihetssystemet för hemtjänst infördes i Stockholm år 2002 fram tills år 2014 ersatte staden utförarna utifrån ett nivåsystem. Från år 2002 till år 2013 var det 18 nivåer och därefter 17 nivåer. Beloppen i nivåerna utgick från en schablonmässigt framräknad timkostnad där samtliga kostnader för att utföra tjänsten ingick. Utförarna fick en nivåersättning per kund utifrån beställd tid minus rapporterade avvikelser.

En översyn av ersättningssystemet som genomfördes år 2012 visade på att avvikelserapporteringen för ej utförda timmar inte fungerade tillfredställande. Det fanns också indikationer på att hemtjänstkunderna inte fick sina insatser i den omfattning som de var beviljade. Sedan 2014 ersätter staden för utförd tid utifrån elektronisk tidsregistrering.¹

Lunds ersättningssystem har fått anpassats utifrån negativa ekonomiska effekter

Motionärerna hänvisar till Lunds kommuns ersättningssystem som baseras på IBIC. Ersättningssystemet har 29 ersättningsnivåer och premieersättning för uppfylld måluppfyllelse. I en utvärdering som Lunds kommun själva genomfört av ersättningssystemet framgår att de successivt har fått göra Anpassningar av systemet. Detta mot bakgrund av de negativa effekter som kommit fram i den löpande ekonomiska uppföljningen.²

Ersättningssystem behöver vara anpassat utifrån lokala förutsättningar

Äldreförvaltningens uppfattning är att ett ersättningssystem behöver vara anpassat efter en kommuns lokala förutsättningar där flera olika faktorer spelar in. Stockholms stad har en mångfald av hemtjänstutförare och storleken på dem varierar från enmansföretag till stora koncerner. Merparten av utförarna är privata aktörer och ca 70% av kunderna har valt en privat utförare. Utifrån dessa förutsättningar fungerar timersättning utifrån utförd tid bra. Det är ett tydlig och transparent ersättningssystem som ger bra underlag för uppföljning.

Minutdiskussionen är inte kopplad till ersättningssystemen i sig

Motionärerna tar upp ramtid som kommunfullmäktige beslutade om 2016. Ramtiden möjliggör för utförarna att tillsammans med kunderna planera när och hur de beviljade insatserna ska utföras - hänsyn kan här tas till enskildes behov och önskemål från dag till dag. Motionärerna skriver att trots införande av ramtid så fortsätter jakten på minuter. Vidare skriver motionärerna att om staden helt ska kunna lämna den minutstyrda hemtjänsten måste även den minutstyrda ersättningen tas bort. Äldreförvaltningens uppfattning är att minutdiskussionerna inte enbart är kopplad till ersättningssystemet i sig utan till myndighetsutövningen. När staden tidigare hade nivåersättningen fanns också denna diskussion genom att utförarna ansåg att för lite tid beviljades för insatserna så att ersättningen hamnade i fel nivå.

Ramtidsbesluten tillämpas ännu inte fullt ut i staden, varför det är för tidigt att dra några slutsatser om dess faktiska effekt på flexibiliteten i hemtjänsten. Mot bakgrund av ovanstående anser äldreförvaltningen att remissen är besvarad.

Bilaga

Motion om ett nytt användarvänligt ersättningssystem som bygger på tillit och utgår från äldres behov, av Clara Lindblom, Torun Boucher och Robert Mjörnberg (alla V)